

DELAVSKA PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Ishaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika šan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrti leta Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na uprave Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Paberkovavcem!

»Kmetijski list« od 22. januarja objavlja na uvodnem mestu pod zaglavjem »Med štirimi očmi...« naš odgovor na »Slovenec« napad s škodljivimi in ciničnimi opombami. Potem, ko je prepisal skoro celo prvo stran 5. številke »Delav. Pravice«, pa pravi: »Naša opomba. Zanimivih stvari, ki jih navaja in našteva »Delavska Pravica«, nismo priobčili niti zato, da bi enega napadali, niti zato, da bi drugega branili.«

Povemo »Kmetijskemu listu«: da spriču njegove idejne praznote in framaonske kaše, ki jo skuša od časa do časa previdno pogrevati, ne rabimo ne njegove obrambe, pa tudi nikake hvale. Kako si sploh upa o tem pisati, ko velja naša idejna borba in tudi omenjeni članki kapitalistično-materialistični in liberalni miselnosti prav na splošno, v kateri se pogreza »Kmetijski list« prav tako kot vse meščansko časopisje. Naj tudi »Kmetijski list« skida svoj Augijev hlev! Mar sami se ne poznate?

Tudi »Delavska Politika« in belgrajske »Radničke Novine«, glasili tako zvanih marksistov, skušata deloma celo z nekorektnim navajanjem pisave našega lista (n. pr. »Del. Politika« ko pravi: »Na eni strani se plazi cerkev kot občestvo vernikov po trebuhu pred »duhom časa«, na drugi strani pa poziva

njeni predstavniki na boj proti krščanskemu socializmu») zakriti svoje idejno revščino. Ponavljamo svojo besedo od 10. maja 1929 (Del. Pravica, št. 19): »Marksizem kot filozofija o življenju je za delavca prikrojen materializem, ki je vzel iz sodobne buržuazne družbe, v kateri delavec živi in se suče, ki ga delavec tako rekoč vsrkava z obdajajočim ga zrakom, ki ga drži v oblasti od zibelke do groba!« iz liberalizma sta zrastle kapitalizem in materialistični socializem (ali marksizem). Oba sta istega porekla, oba areligiozna, oba drži danes internacionalna framaonerija, ki je največja nasprotnica delavskim težnjam. Sodrugi okoli »Delavske Politike« so naša globoko utemeljena izvajanja v preteklem letu menda prespali. Zakaj odgovora ni bilo nobenega. In še vedno pogrevanje »klerikalizma« in »katoliške inkvizicije« ter »farska gonja« — vse prevzeto od slovenskih liberalcev-kapitalistov. Priznajte svoje idejno ubožstvo in osramočeni molčite!

Ponavljamo: »Ne samo v podjetjih kot gospodarski sistem, ampak tudi kapitalistično mišljenje sploh, bomo pobijali vselej in povsod, naj bo to katerakoli oseba, skupina, predstavništvo ali časopis iz enostavnega vzroka, ker je protidelavsko in protikrščansko.«

Načelo sindikalne svobode.

»Radničke Novine« v Zagrebu priobčujejo sledeči članek:

Po čl. 35. zakona o zaščiti delavcev imajo delavci pravico, da se združujejo v posebne organizacije za zaščito svojih gospodarskih, kulturnih in moralnih interesov. Te zveze lahko organizirajo delavci po stroki ali brez ozira na stroko in jih morejo združiti v krajevne, banovinske in državne zveze. Delodajalci javno zahtevajo mnoge utesnitve, kar se tiče svobodnega organiziranja delavcev, za kulisami pa gredo še mnogo dalje. Želje delodajalcev, da se omeji svobodno strokovno organiziranje delavstva podpirajo tudi gotovi ljudje, ki hočejo priti do monopola na strokovno organiziranje delavstva in s tem bi bilo konec sindikalne svobode.

Predvsem je gotovo, da se bodo ob spremembi socialne zakonodaje strogo upoštevale mednarodne obveze, ki jih ima naša država. In priznanje načela svobodnega strokovnega organiziranja je važna mednarodna obveza. Ni tu govora o kakih konvencijah Mednarodne organizacije dela, ki jih posamezne države morejo, a ne morajo sprejeti. Tu govorimo o določbah mirovne pogodbe, storjene v Versaillisu (Versaju) 28. junija 1919., s katero je bila končana svetovna vojna.

S členom 387. te pogodbe so ustvarile podpisane države stalno organizacijo dela, ki ima nalogo, da izvršuje določen program. V programu te organizacije je vnešena tudi potrditev načela sindikalne svobode. Kaj je treba smatrati pod »načelom sindikalne svobode« določa podrobno čl. 427. versajske mirovne pogodbe, kjer so postavljena splošna načela Mednarodne organizacije dela, ki se nazivajo njena ustava, njena magna carta. Tu se posebno vidi važno načelo, ki je pravica združevanja za doseg vsega onega, kar zakonu ni protivno in velja za delavce kot za delodajalce.

Zato je popolnoma jasno, da je načelo: da delavci i delodajalci morejo snovati zase svoje organizacije v cilju

zaščite svojih gospodarskih, kulturnih in moralnih interesov — zapisano v najvažnejši mednarodni dokument našega življenja, v samo versajsko mirovno pogodbo. Kršitev tega načela je tudi kršitev mirovne pogodbe.

Resnica je, da je hotela fašistična vlada v Italiji po svoje tolmačiti te določbe mirovne pogodbe in se je hotela skriti za trditve, da čl. 427 pogodbe govori, da bodo države ta princip izvajale, tako da ne bodo motene »posebne okolnosti, v katerih bi se države nahajale«. Tu je docela jasno, da se tu misli na izjemne okolnosti, na vojne, na notranje nemire, na nenormalno in neredno stanje državnega in družabnega življenja. Italijanski fašizem smatra sebe za stanje trajne vojne pripravljenosti. Tega nobena druga država ne bo zase sprejela. In baš zato, ker italijanski fašizem tako strahovito zlorablja predpise versajske pogodbe, ki se tičejo izjemnega položaja, je njegova navzočnost vsako leto na mednarodni konferenci dela v Ženevi predmet najhujših napadov. Vsa delavska delegacija brez ozira na razne tendence v njej enodušno osporava mandat italijanskega delavskega zastopnika, čeprav predstavlja ta delegat veliko število italijanskih delavcev. On namreč ne izhaja iz svobodnega delavskega pokreta, temveč iz od države vsiljenega pokreta in zato je njegovo delegiranje žalitev mednarodnih obvez, zapisanih v versajski mirovni pogodbi. Vsako leto se mora fašistični režim braniti in se izpostaviti težkemu mednarodnemu porogu na najvišjem forumu mednarodnega življenja držav. Zato bomo pričeli razpravo o reviziji socialne zakonodaje z najglobljim prepričanjem, da o vprašanju popolne svobode strokovnega organiziranja ne bo smelo biti in da tudi ne bo govora.«

Dr. Živko Topalovič.

Delavski tisk je delavčevo orožje. Zmaga je v izobrazbi! Podpirajmo delavski tisk!

Verska borba?

V zagrebškem listu »Novosti« je izšel težkih obdolžitev poln napad na katoliško cerkev, sv. stolico, jugoslovanske škofo, posebej pa še na našega škofa dr. A. B. Jegliča. Podtika se katolikom Jugoslavije rovarenje proti državi v inozemstvu z zlorabo vere in Cerkev in tako zvane katoliške akcije. Člankar trdi, da se v Sloveniji namesto razpuščenega Orla ustanavlja nova organizacija »Križarji« in da se

sploh poskuša vzbuditi verski boj. Iz vsega se vidi, da je za tem »temna mednarodna sila«, kakor je v svoji izjavi poudaril zagrebški nadškof dr. Bauer, ogorčeno odbijajoč ta lažniva podtikanja. — Vsakdo, ki bi poskušal kratiti veri in Cerkvi njene pravice in njeno svobodo, si bo razbil glavo ob močno strnjeno fronto vseh katoličanov Jugoslavije, ki se take borbe ne boje.

Naše orožje.

Popolnoma jasno je, da se na širnem svetu vodi ostra idejna borba, ki nima izraza samo v gospodarskih bojih, temveč v vseh nitih življenja. Rodi jo resnica, da velik, največji del človeštva ne živi človeku primernega življenja, drugi, manjši del pa je poteptal ves človeški čut, spremenil sebe, človeka, v rafinirano žival, oblečeno v črno obleko in željno vsega, kar utušuje telo. Vsled tega živalstva, ki ima svojega odločnega zaveznika v sebičnosti, koristolovju, nepravičnosti, je delavec, ki je navezan na svoje roke, vržen pod človeško dostojanstvo. Medtem ko oni del razsipa in spet združuje vse mogoče vrednote, je bedni del ogoljufan za najmanjše, kar je celo dano živali v hlevu: kruh, stanovanje — vzeto pa je vse, kar je človekovo: izobrazba, čut za lepoto, spoznavanje. Vse to ima zunanji izraz: gospodarsko življenje — pa svoj notranji globokejši vzrok: egoizem.

Čudno pa je, da ogromna množica delovnega ljudstva tega ne spozna. Živi in trpi, pa le malo občuti, ker misli, da pač mora biti tako. Temu je vzrok vzgoja, katera diha iz časopisov in knjig. Kajti mogočnjaki dobro vedo, da je glavna njihova moč v mišljenju delavstva. Zato to mišljenje okrenjujejo v svojo smer, vedoma uče neresnico in v

lepih povestih sipajo laž v srea. Njihovo orožje je tisk.

Jasno je torej, da mora delavec zgrabit za isti lopar. Delavec mora stremeti za tem, da povzdigne svoj tisk, da podpira ustanove, ki so delavske, ki hočejo delavcu in širnemu svetu natočiti čistega vina, brez primesi goljufije in zastorov. Pa ne samo časopisja! Tudi lepo knjigo, povesti, pesmi... kajti v le teh se danes skriva največ greha. Če hočemo, da spremenimo mišljenje, da očistimo duše vseh madežev, vržemo iz sre laž in nepravilnost, moramo delati na to, da se vzpne naša delavska knjiga med vse sloje naroda. Zaveden delavec mora smatrati za svojo dolžnost, podpirati ustanove s takim namenom! Stran z egoizmom, stran z lažjo! Lepo knjigo med vse! Ta namen ima Krekova knjižnica! 1. aprila bo izdala delavske povesti, ki jih je spisal Martin Andersen Nexö, danski pisatelj. Ta nam je pisal, da je z nami in nam je želel uspeha pri delu za proletarijat!

Delavci! Delavke! Za 4 Din mesečno dobite vsaki četrti mesec po eno knjigo. Ne oklevajte, pišite takoj in pristopite, ne pozabite, da nimate od tega le koristi, ampak da je to tudi vaša proletarska dolžnost!

Naše občine za neokrnjeno socialno zakonodajo.

Dev. Mar. v Polju. Z ozirom na to, da izdeluje točasno v ministrstvu za socialno politiko posebna komisija nov zakon o zavarovanju delavcev in pa ker so poslodavske korporacije predložile temu ministrstvu spomenico, ki predvideva poslabšanje tega zakona v veliko škodo delavstva, je naše delavstvo, zavedajoč se važnosti tega zakona po svojih zastopnikih v občinskem odboru, na občinski seji v nedeljo 26. t. m. po predhodnem raztolmačenju predlagalo sledečo resolucijo:

»Ker izdeluje točasno v naslovljenem ministrstvu posebna komisija nov zakon o zavarovanju delavcev in so poslodavske korporacije predložile spomenico, da se zlasti zavarovanje za slučaj nezgod revidira v škodo delavcev ter da se tudi namera kraljevske vlade, izpeljati zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti, ne izvede v celoti, je občinski svet kot velen vršilec zakonito mu naloženih dolžnosti primoran obvestiti prizadeto ministrstvo, da je

1. vsako poslabšanje sedanjega nezgodnega zavarovanja nezaželjeno in da se

2. nestrpno pričakuje uvedba zadostnega zavarovanja vseh obrtnih in industrijskih delavcev za slučaj onemoglosti, starosti in smrti.

Vsako poslabšanje sedanjega nezgodnega zavarovanja delavcev bi močno prizadelo tudi našo občino, ki je z bremenimi, naloženimi ji po zakonu o ubožnem skrbstvu že itak preobložena. V

slučaju novih bremen bi morala iskati potrebnih dohodkov v obliki novih davkov oziroma doklad na davke.

Ni pravilno, da morajo občine skrbeti za delavce, ki se ponesrečijo ali onemorejo, pustivši svojo energijo industriji in kapitalu, ki je deloma celo inozemski. Smatramo, da mora v pretežni meri industrija prispevati za starostno zavarovanje delavcev, ki je potrebno v najširšem obsegu.«

Resolucija je bila soglasno sprejeta in takoj odposlana na pristojno mesto.

Tako je občina Dev. Mar. v Polju po občinskih zastopnikih pokazala, da je za zboljšanje delavskih zakonov, ne pa novih občinskih davščin, ki bi nastale s poslabšanjem teh zakonov.

Pripominjamo, da je bilo na seji precej delavstva navzočega, in je le želeli, da bi se sploh začelo bolj zanimati za občinsko gospodarstvo.

Žirovnica. Tukajšnji občinski odbor na Breznici je soglasno sprejel od delavstva predlagano spomenico o zavarovanju delavcev, na ministra za socialno politiko in narodno zdravje. — Čast obč. odboru, da se v polni meri zaveda posledic, ki bi zadele občino, ako bi se delavsko zavarovanje popravilo tako, kakor to zahtevajo delodajalske organizacije.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Kovinarji

Javornik. Redni letni občni zbor naše skupine se bo vršil v nedeljo 2. februarja ob 11 dopoldne v cerkveni hiši na Koroški Beli s sledečim dnevnim redom: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila odbora. 3. Volitve. 4. Slučajnosti. — Udeležba je za vse člane strogo obvezna. Poročal bo zastopnik iz Ljubljane. — Odbor.

Rudarji.

Huda jama. V jeseni in v začetku zime je bila produkcija premoga vedno prenizka ter se je delalo tudi ob nedeljah. Sedaj sredi zime pa se je začel v Trbovljah in v Zagorju premož že deponirati, v Hrastniku pa se bo delalo samo na dve tretjini. Tako se bo v omenjenih revirjih zopet praznovalo med tednom, kar bo privedlo mnoge rudarske družine do tega, da ne bodo imele niti najpotrebnejšega.

Kaj pa v Hudi jami? Ker je tu premož boljše kakovosti, ga TPD lahko ooda po večini železniški upravi. Zato se najbrž tu ne bo praznovalo ter bi lahko rudarji iz sosednjih revirjev svojim tovarišem v Hudi jami zavidali, kar pa ni potrebno. V Hudi jami so namreč navadno vsako leto v prvih mesecih leta odpusti na dnevnem redu. V to svrhu se delajo po novem letu sezname onih rudarjev, ki se mislijo odpustiti iz tega ali onega vzroka. Najpogosteje se za odpuste navaja »blau«, t. j. opuščanje dela ob delavnih dneh. Ker je v takih slučajih tako težko dobiti delo nazaj, zato se, rudarji, držite reda, da ne bo potem toliko neprilik. Vodstvo tukajšnjega rudnika je na stališču, da onemu, ki opušča šihite, ni potreba za služka ter je boljše, da se odpusti. Zato, rudarji, opustite vse »blau«, da se bo zmanjšala beda in pomanjkanje v družinah ter da ne boste tako po svoji lastni krivdi brez dela in zaslužka.

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev je imela v nedeljo 26. jan. svoj redni občni zbor. Občni zbor je otvoril tov. preds. Križnik F., pozdravil vse navzoče in tov. Lombarda kot zastopnika centrale iz Ljubljane. Po poročilu starega odbora je dobil besedo tov. Lombardo, ki je v jako izbranem govoru podal položaj organiziranega delavstva v JSZ, posebno je pa poudarjal potrebo močne in strumene organizacije v rudarskih revirjih. Občni zbor je vzel njegov govor z odobravanjem na znanje. Pri izvolitvi novega odbora so bili soglasno izvoljeni sledeči tov.: predsednik: Guzej Jernej, namestnik: Glas Martin; tajnik: Kurent Franc, nam.: Kočevar Ivan; Blagajnik: Hostnik Ivan, nam.: Erjavec Franc; preglednika: Udovč Alojz, Pintar Jakob; odborniki: Korošec Miha, Frolj Filip; zaupniki: Pečnik Ivan, Kumar Alojz, Levčev Avgust, Skrinar Alojz.

V novi odbor so prišli sami agilni tovariši, ki imajo veselje do dela v or-

ganizaciji in ki se bodo potrudili, da se skupina v Trbovljah čim bolj dvigne. Pri tem delu jim Bog pomagaj!

V nedeljo 2. febr. ob 4 popoldne bo prva seja novega odbora. Tovariši, udeležite se je zanesljivo!

Zagorje. Kdor še ni poravnal članarine za mesec januar, naj isto poravna do prvega. Kdor izmed članov še nima podpisane legitimacije od našega tajnika, naj jo prinese na prvi članski sestanek, ki bo pravočasno objavljen. — Člani naše skupine rudarjev se strinjajo z izjavo tov. viničarja Petra Rozmana. Odklanjam vsako odgovornost v bodočnosti! Mi krščanski socialci bomo dosledni našim načelom in nauku svete Cerkve! Zatorej, živela borba in enakopravnost!

Lesni delavci

Nazarje. Strokovna skupina lesnega delavstva v Nazarjih bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 9. februarja ob pol 11 dopoldne pri g. Remicu v Nazarjih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora. 2. Poročila odbornikov. 3. Volitve odbora. 4. Slučajnosti. — Tovariši, pridite gotovo vsi! Poročal bo tudi zastopnik iz Ljubljane. — Odbor.

Krekova mladina.

Tečaj. Dne 25. in 26. t. m. se je vršil tečaj. Udeležilo se ga je precej zastopnikov družin. Da bi rodil dosti sadov! **Zbor družin.** Udeležba dobra. Manjkali pa so zastopniki nekaterih bližnjih družin. Pogovorili smo se odkrito in tovariško. Kooptirali smo v odbor tov. Matica Koprivca, ki bo vršil tajniške posle. V Krekovi mladini more sodelovati prav vsak, ki misli katoliško in proletarsko.

Borci.

Taborenje. Naše taborenje se bo vršilo od 27. julija do 10. avgusta (ev. 17. avgusta) pod Bodeškimi pečmi ob Savi Bohinki, malo pred izlivom v Savo Dolinko. Tabornina bo 8 dnevna. Gostje so zaželjeni.

Binkošti. Enota Lesce se pripravlja za dvodnevni izlet na Koroško. Ljubljana, Celje in Vrhnika prirede taborenje.

»Ogenj«. Ker je bila 1. številka zaplenjena, bo izšla naslednja številka »Ognja« v dvojnem obsegu.

Naročnike

prosimo, da nam oprostite, ako se je zadnja številka lista zakesnila in ga niso prejeli kot običajno, ker je bil na odlok drž. pravdnika po policiji zaplenjen.

Prosimo prav vse naše tovariše in prijatelje, da vztrajno in neumorno agitirajo za naš list, ki je last nas vseh, ki hočemo služiti pokretu. Potrebe življenja so tako ogromne, da moramo list ojačiti i v obsegu i v nakladi.

Zveza Krekovk.

Pisale so nam sestre s Češkoslovaške: »Na dan sv. Vavilava se je sestel pripravljalni odbor za ustanovitev enotne organizacije Slovanskih žen. Njena naloga bo, boriti se za pravice žena, braniti žene proti izkoriščevanju kapitalistične družbe, slediti potrebam sodobnosti in to na podlagi kršč. soc. svetovnega nazora. Delo bo obsegalo kulturno, narodno in gospodarsko polje, tako da bo krščanska žena lahko v polni meri izvršila njeno sodobno veliko poslanstvo. Patrona organizacije Slovanskih žena je sv. Ljudmila. Pod njenim pokroviteljstvom upamo doseči svoj cilj. Naše geslo je kakor vaše: skromnost in delavnost. To naše skupno geslo nas bo združilo v vzajemni simpatiji in skupnem delu. Prosimo vas, draže sestre, poročajte nam o vseh vaših akcijah, tudi me vas bomo obveščale o svojem delu. — Upamo, da bomo v skupni molitvi izprosile blagoslov božji vsemu našemu delu! — Pozdravljam vas v imenu »Edinosti Slovanskih žena«, navdušena za veliko delo, zaupam v božjo pomoč in medsebojno sestrsko zaupanje. Vdana sestra — Matilda Nemcova, Brno-Morava.

Vesele smo toplega pisma. Sestram v Češkoslovaški smo pisale o sebi. Sestre v Češkoslovaški so že od ustanovitve naše Zveze sledile našemu delu. Prav gremo, ker so nas tudi one razumele. Važno pa je zlasti danes skupno delo kršč. socialke. Veseli in bodri nas, da so tudi one tako globoko razumele sodobno poslanstvo krščanske žene.

Praktični tečaj v Jeruzalemu. V nedeljo 26. t. m. se je vršil celodnevni praktični tečaj Krekovk v Jeruzalemu. Prišla so dekleta od Miklavža in iz okolice. Šivale so in pele, da je bilo veselje! Pri vsem pa niso pozabile na resne in važne stvari. To je bil naš prvi praktični tečaj, ki ga je vodila Zvezina odbornica in s katerim smo prav zadovoljne. Podobni tečaji se bodo še vršili, kjer se bodo dekleta prijavile in kjer se bodo le malo potrudila. Nimamo še sredstev za gospodinjke tečaje, bomo pa v takih tečajih začele z delom, ki je danes tudi potrebno. To je podlaga za poznejše tečaje, ki se bodo vršili že v večjem obsegu. Nimamo dosti denarja, ne drugih sredstev, tudi mlade smo še, pa s trdno voljo in žrtvami bomo gradile pot za lepše čase. — Tovarišice s tečaja, kakor ste obljubile, tako dalje in Bog vas bo vseh vesel!

Krščansko socialna strok. zveza v Brnu.

Koncem leta 1927. je imela Kršč. soc. strokovna zveza v Brnu 21 strokovnih skupin, 187 vsestrokovnih skupin in 320 krajevnih skupin. Plačujočega članstva je bilo 29.906. Največ je bilo tekstilnih delavcev (5326), potem raznih (3672), rudarjev in koksarjev (3007), ko-

vinarjev (2765), poljedelskih in gozdnih delavcev (2569) itd.

Železničarji.

Idejno najkrepkejši in steber organizacije so železničarji, ki izdajajo tudi svoj časopis »Železnični zpravodaj«. Skupin ima zveza 63, tajništva pa v Brnu, Olomucu in v Ogrskem gradišču. Po zadnji statistiki ima Svaz kršč.-soc. železničnih zaméstrancú čsl. 5000 članov. Moč te zveze kaže dejstvo, da jih je ob ustanovitvi »gosposke« politične strokovne organizacije prestopilo tja le 48. Ljudska stranka je že ponovno poizkušala razbiti kršč. soc. strok. organizacijo železničarjev (l. 1927. in 1929.).

Svaz kršč. soc. žel. zaméstrancú je v ozkih prijateljskih stikih s slovaško organizacijo: Svaz Slovenskýck žel. Ta zveza ima preko 12.000 članov.

Svaz lidových železničarů v Pragi (ljudska stranka), politična strokovna organizacija, ima le 1500 članov. Ta zveza vrši le ta politični posel, da pošlje od časa do časa Šramku udanostno izjavo in da skrbi za to, da njeni člani ostanejo člani stranke.

Razno.

Japonska socialno politično napreduje. Japonski parlament razpravlja točasno o zakonu o strokovnih organizacijah. Osnutek zakona predvideva, da se lahko ustanovljajo strok. organizacije brez nadaljnega. Člani strokovne organizacije so lahko vse osebe, ki opravljajo ali so opravljale kako ročno ali duševno delo in vsaka druga oseba na podlagi sklepa občnega zbora. Vojakom, mornarjem in uradnikom vojske in mornarice je prepovedano priključiti se kakim strokovnim organizacijam. Evidna formalnost, ki se zahteva za pravno priznanje strok. org., je predpis, da se mora osnovanje društva oblasti javiti. Dovoljenja za nastoj društva ni treba. Po zakonu se morajo strok. organizacije predvsem truditi za vzdrževanje in zboljšanje delovnih odnosov. Noben delavec radi članstva pri strokovni organizaciji ne sme biti odpuščten. Vsaka delovna pogodba, ki predvideva prepoved strokovnega organiziranja, je pravno nična in neveljavna. Vsako delovanje strokovnih organizacij pa, ki nasprotuje zakonu in pravilom, more oblast prepovedati. Strok. organizacije imajo pravico ugovora. Predpisov o kolektivnih pogodbah v tem zakonu ni, ker namerava vlada predložiti v to svrhu parlamentu poseben zakon.

V Ameriki je točasno tri milijone brezposelnih. Bančni polom v Newyorku je gospodarski položaj močno poslabšal.

V Nemčiji je naraslo število brezposelnih na 1 milijon 700.000.

V Avstriji je število brezposelnih v zadnjem času naraslo od 300.000 na 400.000. Vlada dr. Schobra skuša brezposelnost omiliti.

V Mongoliji (Azija) je okoli 15.000 ljudi zmrznilo.

Atom:

Pravica in socialna zakonodaja.

(Delavska okrožnica papeža Leona XIII.)

55. *Važno pa je za javni in zasebni blagor, da so razmere pomirjene, da božje zapovedi in naravne postave podijo vse družinsko življenje; da se spolnuje in spoštuje vera; da zasebno in javno cvete neomadeževano življenje; da se svetu ohrani pravičnost in ne dela nekaznjeno sila drug drugemu; da vrasejo krepki državljani, sposobni, da državo podpirajo in, če potrebno, tudi branijo. Če se torej kdaj zgodi, da grozi kak nemir radi odhoda delavcev ali radi dogovorjene opustitve dela, ali da se zrahljajo med proletarci naraone družinske vezi; ali da se sila dela verskemu prepričanju delavcev, ker se jim ne nudi dovolj prilike za verske dolžnosti; če preti v delavnicah nevarnost za neomadeževano življenje radi mešanega spola ali od drugih nevarnih dražil za greh; ali da gospodarski red delavski stan stiska s krivičnimi bremenali ali ga zatira s pogodbami (pogoji), ki nasprotujejo osebnosti in dostojanstvu človeka; ali se dela škoda zdravju s čezmernim delom in ki ni prilagoden spolu in starosti, ob teh prilikah se jasno mora — v gotovih mejah — uporabiti moč in veljavnost zakona. Te meje določuje isti razlog, kateri zahteva pomoč zakonov; da se ne sme več (stvari) podreči zakonom, in da se ne sme dalje iti, kakor to zahteva ozdravljenje neprilik ali odračanje nevarnosti.*

56. *Sveto se morajo čuvati pravice, v komurkoli se nahajajo, in javna oblast mora skrbeti, da pos-*

mezni svoje obdrže, s tem, da odvrča in mašuje krivice. Samo, da mora celo v zaščiti pravic zasebnikov predosem gledati na najnižje in na uboge. Rod bogatinov namreč, ki je ograjen s svojimi varstvenimi sredstvi, manj potrebuje javnega varstva; nesrečno ljudstvo, ki nima v varstvu nobenih svojih moči, se najbolj opira na državno zaščito. Radi tega mora država izkazovati posebno varstvo in skrb delavcem, ker se prištevajo k množici siromašnih.

Država je po svojem poklicu dolžna skrbeti za javni blagor. Svojo nalogo vrši s tem, da čuva pravico in red in sicer s primernimi, za vse obveznimi zakoni, katerih izpolnitev lahko tudi s svojo javno močjo izsili. Zakoni morajo torej v prvi vrsti služiti javnemu, splošnemu blagru, zato morajo biti, kakor pravilno poudarja papež Leon XIII., pravični in socialni.

Zakon je uredba pameti, ki ima za cilj splošni blagor, in jo napravi tisti, ki ima dolžnost, skrbeti za splošnost. Zakon torej le tedaj dosega svoj namen, če služi splošnemu blagru. Splošnemu blagru pa služi le tedaj, če je v skladu z naravnim in pozitivnim božjim zakonom. Če temu nasprotuje, je zakon krivičen in neha biti obvezen.

Državna oblast torej prekorači določene meje, če zahteva kaj npravno oporečnega, če zahteva več, kakor so na splošno ljudje v stanu izvršiti, ali če zahteva več, kakor je to potrebno z ozirom na splošni blagor. Celó tedaj, kakor pravi papež Leon XIII., če groze nemiri ali štrajki, zakoni ne smejo nikdar

iti dalje, kakor je neobhodno potrebno za javni blagor. Kakor je bistvo države, da skrbi za javni blagor državljanov, tako je tudi temelj vseh zakonov, ki izražajo voljo države, javni blagor, preko katerega ne sme iti noben zakon, ker bi potem prenehal biti pravičen.

Poleg tega, da mora država skrbeti za pravično zakonodajo, je njena dolžnost tudi, da skrbi za socialno zakonodajo. Vsi sodelujejo za splošni blagor, zato se naj ga tudi vsi udeležujejo. Država je dolžna skrbeti za delavski stan, ker so delavski stanovi tisti, ki s svojim delom ustvarjajo premoženje in bogastvo držav. Država je dalje dolžna bolj skrbeti za reveže, kot za bogatine, ker le-ti ne potrebujejo tolikanj podpore javne oblasti. In delavci so tisti, ki tvorijo ogromno množino bednih in zanemarnih, za katere je država dolžna skrbeti. Socialna zakonodaja mora dandanes v prvi vrsti torej ščititi pravice delavcev in dela, ali z drugimi besedami: ščititi donos dela, da bo prišel v tiste roke, ki so ta donos ustvarile. Večina zakonodaj si prizadeva, da bi odstranila zle učinke socialnega nereda, ne prizadeva pa si, da bi odstranila vzroke. In to je povod, zakaj socialna zakonodaja ne napreduje tako, kot bi morala. S tem namreč, ker ni zaščiten donos delavčevega dela, je možno, da je vedno večja množica ljudi razlašena in seve tudi nezadovoljna z obstoječimi pravnimi razmerami. Najvažnejša naloga socialne zakonodaje in zaščite delavstva torej je, da se delavstvu zagotovi donos dela in se mu le-ta tudi pravno zavaruje. S tem bo dovršen najvažnejši del socialne zakonodaje.

(Nadaljevanje.)

Krščanski sindikati v Franciji.

2. Krščanski sindikati. — Načelno in organizatorno.

Na svojem ustanovnem kongresu (1. in 2. nov. 1919 v Parizu) so ustanovitelji današnjih kršč. sindikatov na čelno označili svoje stališče sledeče:

»Zveza pristaja v svojem delovanju povsod na nauk, ki je podan v encikliki Rerum novarum. Spoznava, da je potreben socialni mir v prospeh domovine; strokovna organizacija se bo trudila vedno za ta mir, ki ga pa ni mogoče drugače uresničiti kakor z ustvaritvijo zahtev pravičnosti in pa krščanske ljubezni.

Zveza smatra človeka za bistven člen produkcije, kateri je in bodi obenem i zvrk i smoter. Nujno je torej, da isti pogoji produkcije dopuste normalen razvoj človeški osebnosti, da more zadovoljiti pravično svojim materelnim, duhovnim in moralnim potrebam v osebni, družinski in družabnem redu. Ona ugotavlja, da današnji razvoj produkcije ne doseže v dovoljni meri tega cilja, in zato smatra za potrebno, da se trudi za potrebno preobrazitev, da bi dosegla tako boljše vporabo produktivnih sil in boljše razdelitev uspehov produkcije med tozadevnimi činitelji... Zveza poziva na pomoč — z ozirom na svojo predstaviteljstvo in obrambo splošnih delavskih interesov — vse verske, moralne in intelektualne sile, da ji pomagajo pri socialnem in strokovnem pokretu delavcev, da razvije v njih duha discipline, vdanosti in neobhodno potrebne strpljivosti, da si s tem zagotovi poln razmah strokovne organizacije.

Kaj naj povemo in omenimo k tem načelnim točkam? Kakor se nam zde na prvi pogled nazadnjaške, vendar jim ni odrekli tudi gotovih stvarnih vrednot. Iz prejšnjega poglavja te razprave v zadnji številki našega lista vemo, da je Francoz zelo konservativen, če hočete — obziren. In da se boji v prvi vrsti izgube svoje komodnosti vsled komunistične ali nemške nevarnosti.

Poglavje o francoskih komunistih načeti, bi pomenilo načeti poglavje o sovjetski propagandi v inozemstvu. Francoski komunist je pač v prvi vrsti Francoz, potem dolgo nič in šele potem je zopet lahko človek v družabnem oziru. Toda kljub temu so komunisti v Franciji na silno slabem glasu: In je ni hujše obdolžitve za povprečnega francoskega delavca od označbe: komunist. Označijo pa kot komunist vsakega človeka, vsak pokret, ki je količkaj bolj odločen, radikalen.

In označka: komunist, pove zato toliko kakor: izobčenec iz družbe. Ne pre-

ganja ga zato nihče — toda službe ne dobi, ali če jo že ima, ve gotovo, da bo ob prvi priložnosti postavljen brez usmiljenja na cesto. Vodi se za take »izobčenec« po vseh velikih obratih posebne evidence, ki so na medsebojno razpolago vseh velepodjetij. Tako je faktično nemogoče kak komunist v velepodjetju. Vsaj odkrito ne more nastopati.

Te okolnosti — konservativnost mišljenja in komunizem — sta prisilile voditelje, da so sprejeli tako, po naših pojmih silno enostransko in prav malo delavsko stališče. Borba za kruh je pač povsod huda...

Se o cilju, ki si ga stavi kršč. strokovna zveza, besedo! Sama je formulirala svoj cilj in smoter tako-le: »Zveza hoče ustvariti v Franciji splošno gibanje na navedenih temeljih: Ona hoče organizirati splošno propagando v prospeh tega gibanja; dalje reprezentira zvezna društva, kadar to zahteva skupen interes: a) pred javnimi oblastmi in legalnimi napravami, b) pred nacionalno patronalno organizacijo produkcije (t. j. organizacijei kapitalistov; op. pisca) ali pred kako javno organizacijo, c) v mednarodni organizaciji; zveza hoče urediti vse priznane potrebne posle v združenih organizacijah ter organizirati ali vsaj pospešiti vse splošne naprave, ki so potrebne v zaščito ali za pomoč kršč. delavcev.

Kakor vidimo, zopet nimajo točno začrtane linije v daljno bodočnost: Francoz je Francoz. In končno — čemu vsi principi, če pa življenje vendarle teče samo po svojih vedno enako usmerjenih in umerjenih kolotekih? Važno je predvsem vendarle praktično delo! Če bi današnja generacija ne znala in ne hotela nič drugega znati nego samo to, kar bo prišlo čez pet, šest ali še morda več generacij — bi vsa ob vseh principih in ob vsem svojem radikalnem stališču — propadla in — bodočnosti sploh treba ne bi več bilo! — Tako približno ti bo kak večji francoski duh označil svoje stališče.

In — ali nima to stališče neke svoje upravičenosti? Vsi smo postavljeni v življenje — živeti moramo! — To je vse. Potrebno je samo, da se znajdeš, da ustvariš pravilno zvezo med realnim življenjem in ideali...

Organizatorno je zveza sestavljena iz mnogih sindikalnih grup. Te so razvrščene v dve kategoriji: 1. tkzv. nacionalne zveze ali narodni sindikati obrti ali industrije; 2. pokrajinske zveze brez določene stroke.

V vsako hišo „Delavsko Pravico!“

Preimenovani so bili občinski sveti Belgrada, Zagreba in Ljubljane. — V Ljubljani so bili razrešeni dolžnosti: Ambrožič Josip, Golmajer Metod, dr. Koprivnik Rudolf, Krek Miha, Likar Stane, Miklošič Ljudevit, Meze Edvard, Osana Josip, Potočnik Alojzij, dr. Josip Puntar, dr. Rožič Valentin, Urbančič Karel. — Na novo pa so bili imenovani: Zupančič Fran, inženjer; Jenko Avgust, posestnik; Knez Saša, trgovec; Kregar Ivan, obrtnik; Ludvik Avgust, postajenačelnik; Malenšek Janko, ravnatelj; Meden Viktor, trgovec; Mohorič Ivan, tajnik TOI; Pavlin Josip, inženjer; Sušnik Rikard, lekarinar; Hribar Rado, poslovodja; Čuč Karel, ravnatelj Jug. tiskarne; Šarabon Andrej, veletrgovec.

Tovarna za novčanice je bila otvorena v Belgradu. Zgradila jo je Narodna banka.

Nov uradniški zakon se pripravlja v posebni komisiji. Gre zlasti za izenačenje plač vseh drž. uradnikov.

Državne bolnišnice bodo od sedaj v vsaki banovini po ena; tako določa novi zakon o bolnišnicah. Ljubljanska bolnišnica se tedaj zopet podzavi.

Komisarja na OUZD v Zagrebu je imenoval minister za soc. politiko, razpustivši dosedanje ravnateljstvo in nadzorstvo. Komisar je veletrgovec Franjo Adujevič.

Za ministra javnih del je bil z ukazom kralja imenovan Filip J. Trifunović, dosedaj načelnik tehničnega oddelka banske uprave v Sarajevu.

Kongres katolikov Jugoslavije se bo vršil od 14. do 17. avgusta v Zagrebu. Prišli bodo tudi iz inozemstva. Bo to velika manifestacija katoliške misli.

Starešinstvo Sokola kraljevine Jugoslavije je sklenilo prirediti letos vsokolski zlet v Belgradu.

Konferenca poslodaških zbornic se je vršila te dni v Belgradu.

Alberta Thomasa prihod v Jugoslavijo je za nekaj dni odložen. Prvotno bi imel priti 11. februarja.

Komisar je imenovan tudi na OUZD na Sušaku.

Gibanje Indijcev za neodvisnost se stalno jača. 25. januarja so se vršile po vsej Indiji velike demonstracije. Angleška vlada je nad 11 večjimi indskimi mesti proglasila obsedno stanje in ojačila mornarico v pristaniščih v Madrasu in v Bombaju.

Španski diktator general Primo de Rivera je odstopil in z njim vsa vlada. Kralj je imenoval predsednikom nove vlade generala Berenguera, ki je naj-večji nasprotnik Primo de Riveru. Na

Politika.

Španskem so se zadnji čas močno bali splošne ljudske revolucije.

Iz Rusije se izseljujejo nemški kmetje v Brazilijo, ker jih je boljševiški režim začel preganjati. — Rusko-kitajski spor je poravnal. Izmenjavajo se ujetniki. — Čičerin, ki se zdravi v Moskvi, je imenovan za poslanika v Parizu.

Perzija je po francoskem posredovanju naročila v neki brnski tovarni orožja več sto strojnih pušk in par desetisoč navadnih pušk.

Avstrija ima nove politične senzacije. Potem ko je naletel dr. Seipel s svojim predlogom o novi stanovski ureditvi parlamenta na odločen odpor tudi v vrstah svoje lastne stranke, se je odločil za ustanovitev nove »državne stanovske stranke«. Kakor vse kaže, je dr. Seipel hud eksponent heimwehrovške politike. Časopisje je vedelo poročati celo o velikih nasprotjih med dr. Schobrom in dr. Seiplom. — Avstrijska zunanja politika išče novih zvez. Pričela se je močno opirati na fašistično Italijo.

V vzhodni Kitajski, v 22 provincah divja grozna lakota, najhujše je v provinci Sensi. 2 milijona ljudi gleda gotovi smrti v obraz; 61 milijonov ljudi je ogroženih po tej katastrofi. — V mestu Soul (Koreja) so bile velike demonstracije proti županski vladi. 3000 študentov je demonstriralo pred palačo japonskega guvernerja (Koreja je japonska, prebivalstvo je kitajsko). Policija je 400 demonstrantov zaprla.

Haaška konferenca je končana. Ureditve plačevanja reparacij je rešena zadovoljivo. Youngov načrt stopi v veljavo s 1. sept. 1929 na mesto Dawesovega načrta. — Rešeno je bilo tudi vprašanje izhodnih reparacij, vendar izven Youngovega načrta. Jugoslavija je morala znatno popustiti od prvotnih terjatev.

Londonski razorožitveni konferenci, ki se vrši te dni, je predložena spomenica za omejitve oboroževanja, podpisana od 12 milijonov ameriških žena. Enako spomenico je poslalo 100.000 japonskih žena.

Ameriški parlament je dovolil 15 milijonov dolarjev za izvajanje alkoholne prepovedi. Proti prohibiciji nastaja v Ameriki vedno močnejše gibanje. Tudi visoki državni uradniki se javno obračajo proti nji.

Norveški parlament je sprejel zakon, po katerem imajo žene dostop v vse javne službe.

Pomorsko oborožene so velesile danes takole: Anglija 16 bojnih ladij, 58 križark, 134 rušilcev, 58 U-čolnov; Zed. države 16 bojnih ladij, 14 križark, 309 rušilcev, 122 U-čolnov; Japonska 6 boj-

Jože Bor:

Pohujšanje na dvorišču.

Obstal je sredi dvorišča in zaklical:

»Ljudje, pazite, tovariši! Delajte počasi z vinom, kakor z otrokom dojenčkom, petdeset dinarjev so mi odbili!«

Delavci so prisluhli. Poslušali so in se zbrali sredi dvora, Jernej pa je pestil roke in solze je imel v očeh:

»Da bi mogel, to uro grem!«

Oglašali so se okrog njega:

»Petdeset dinarjev!«

»Za polito vino!«

»Ubogi Jernej!«

Bil pa je med njimi, ki se je prejšnje leto poročil, Janez, dvajset pet let star, oče sina, v plenice še povitega, in ga takrat še življenje ni udarilo. Zgrozil se je in prijel Jerneja za roko:

»Jernej, krivica se ti godi!«

»Krivica!!!« je odmevalo po dvorišču.

Kletar je začul klicanje, prisluhnil je, se naglo dvignil ter se je prerinil do Janeza.

»Kaj si rekel, Janez?« je povprašal.

»Krivica se je zgodila Jerneju, pravim.«

»Kaj to tebi mar?«

»Kar se zgodi Jerneju danes, se meni lahko jutri primeri.«

Zapenil se je kletar, ker je bil jezen: takole relavsko revše bo meni odgovorjalo? in je zavpil:

»Tiho, da ne čujem več besede! Tiho, jaz ukazujem!«

In takrat se je vzbudila v Janezu delavska kri, kajti iz grunta je prišel v

mesto za kruhom, ko jih je bilo doma preveč, zjezil se je:

»Ti mi ukazuješ? Kdo pa si ti, lizun? Ne poznaš me še, mlečnozobec, reci še besedo, če si upaš?«

Posmejali so se delavci in Cipec je bil užaljen v dno duše. Grabilo ga je po žilah, skočil bi najrajši, udaril, pa je bil mlad in revnih kosti in sila ponižen. Jeza se je razpenjala po njegovih mišicah, usta so se mu slinila in zamolklo je udarilo iz njega:

»Ti že pokažem!«, planil je in stekel proti pisarni ter se naglo vrnil s pisarniškim vodjo Desničkom, ki je je vtaknil obe roki v žep in svečano razglasil:

»Janez, v ponedeljek pridite po knjižico!«

Rekel je, zgrabil kletarja za roko, se obrnil in oba sta odšla čez dvorišče.

Janez se je zamaknil proti pisarni in čudno ga je vzelo...

»Po knjižico!« To se pravi, Janez, odpuščen si, konec je tvojega dela, žena bo jokala in otrok stradal. Postaviti se boš moral na sivo cesto pred borzo dela in umirali bodo dnevi, zaslužka pa ne bo...

Stalo je pred njim domnevanje očetovo: jablane belocvetoče, travniki, zelene preproge na njih, njive zoreče, jutranje solnce, ki zlati nebo rdeče — joj, oče je dejal: »Pojdi, Janez, ponižen bodi!«

Ali sem prekršil ponižnost? Ali je treba ponižnosti, ko se dela greh, ali naj molčim, ko mi pljujejo v obraz? Cipec, Cipec, kletar, delavec, to si storil, nezdgodni hinavec? Spomnil se je na besede,

ki jih je čul nekoč, ko so se zbrali: »Po vsej blagoslovljeni zemlji smo, na milijone nas je. Ko si podamo roke, zaplesmo kolo, iz vrtinca vstane novo življenje!« Spomnil se je: na milijone nas je, sin ne bo teptan več... In žena? In življenje? Če bi poprosil? Če bi šel k ravnatelju, k tajniku Mrkokledu, ki je rekel nekoč: Ljubimo se med seboj, ne sovražite bogatev, kakor vas mi ne sovražimo! Oj, krščanski ljudje so, ne bodo me ubili...

Stal je na dvorišču, v pisarni so zagorele luči, mrak je padal in ovijal skladišče, klet, belo poslopje — Janez pa je bil ves svetel, ko da je zadnje solnce obstalo v njegovem obrazu.

Iz megle se je vzbudil ponedeljek, ves bel in zimski, delavni dan, ko zapoje spet mišice, udarijo kladiva, zabrenče stroji, ko začno spet delavec valiti sode, ko gospoda zdeha po pernicah in si zaspano mane oči.

Janez je hodil po kuhinji in nerodno mu je bilo, kajti ni bil upal povedati doma. Žena je stala ob ognjišču in pripravljala zajtrk.

»Kaj ti je Janez, da si tako zalošten?«

Janez se je zdrzil. Sobotni dan je zbesnel v njem. Slika za sliko je vstala pred njegovimi očmi. Videl se je, kako stoji ves premražen na dvorišču in gleda proti svetli pisarni. Ko se je vrnil domov, je obstal pri vratih in iz sobe je zaslišal jokanje otrokovo. Kako bi mogel razodeti ženi svojo nesrečo? Zazrla bi se vanj, zajokala bi iz polnih pljuč in ne bi verjela. Oj Cipec!

»Nič mi ni. Le nekako čudno mi je pri srcu. Težke slutnje imam.«

Na ognjišču je vrelo. Žena je zlivala mleko v kavo in govorila: »Bolani si, Janez, na obeh ti vidim, vročica gori v njih. Kaj, če bi šel in poprosil za dopust, da si opomoreš? Gospodje so dobri.«

Janez je stopil k njej, prijel jo je za roko in jo spet naglo izpustil.

»Res, dobri so, vem, gospodje. Toda: nisem bolan in hočem delati. Slutnje imam, zato hočem delati.«

Žena se je vsa začudena obrnila. Huda misel jo je zgrabila. Pravi, da ni bolan. Slišala je nekoč, kako naglo pride bolezen v človekovo telo. Vležeš se zdrav, polna in rdeča so tvoja lica. Zapiši..., dolga bela roka sega po tebi s koščeni prsti, kakor z ledenimi nitmi. Do pljuči ti seže. Premetavaš se v hudih sanjah, mōra, trda in težka ti leži na prsih... zbudiš se in ves si bolan. Tako je z Janezom.

»Čaja ti skuham!«

Janez se je zagledal vanjo. Trpek smehljal mu je zrastle na lica, ko je rekel:

»Kaj bi s čajem ob smrtni uri?«

Žena je planila k njemu. Čudna groza ji je palila srce, misel za mislijo se je vžigala v njeni duši. Ob smrtni uri! Kaj govori? Kakšne strahotne slutnje ima? Se je morda ponoči pritihotapila vanj prežalostna misel? Pomislila je: Res je; ves potan se je premetaval vso noč po postelji, vzdihoval in kričal, pogosto sem ga morala miriti. Morda se mu je kaj zgodilo?

(Dalje prih.)

nih ladij, 41 križark, 106 rušilcev, 64 U-čolnov; Francija 9 bojnih ladij, 17 križark, 58 rušilcev, 52 U-čolnov; Italija 4 bojne ladje, 13 križark, 63 rušilcev, 43 U-čolnov.

Na Angleškem se delavci močno gibljejo. V Manchestru, enem največjih industrijskih centrov, je demonstriralo nad 10.000 delavcev-komunistov. — V tekstilnem revirju Sancashire se pripravljajo preko 150.000 delavcev na stavko, ker podjetniki nočejo zvišati mezd.

Tudi **indijska strokovna zveza železničarjev** je postavila vrsto zahtev za izboljšanje delovnih in mezdnih pogojev. Ako se zahtevam do 4. februarja ne bo ugodilo, se bo to izsililo s splošnim štrajkom železničarjev.

Spanija gradi novo bojno mornarico, in sicer 2 veliki bojni ladji in 37 križark. V Londonu pa se vrši pomorska razorožitvena konferenca.

Albanija je postala po paktu z Italijo prava italijanska kolonija. Italijani so prevzeli v Albaniji vse: upravo, vojaštvo, gospodarstvo itd. Začeli so tudi že v Albaniji naseljevati italijanske koloniste. Italija je že na Balkanu močna. Saj ima v Bolgariji svoje banke, šole itd.

Več mednarodnih delavskih konvencij so sprejele: Bolgarska, Litva in Estonija.

Čez hribe in doline . . .

Zagorje ob Savi. Zagorje se prenavlja in spreminja! To opaziš takoj, še preden se pripelješ na postajo. Ribja peč (skala tik ob železnici) te takoj opominja na nekaj novega. Tu se bo priključila nova normalnotirna železnica, ki bo peljala skozi ozko sotesko do Toplice. Pridno se dela kakor v

mravljišču. Delavci so hvaležni mili zimi, ker lahko nemoteno delajo.

Pozna se milo podnebje tudi pri naših apneničarjih. Zelo pridno zlagajo peči. Nekatere so že pričele dihati in pošiljati svoj dušljivi plin po dolini. Razveseljivo za naše apneničarje — pa tudi za nas rudarje — je, da je TPD nakupila precej parcel za zidavo več stanovanjskih hiš tik ob stari železnici, oziroma poleg že zidane stanovanjske hiše. Sedaj so pričeli s podiranjem stare steklarne. Zalostno je to, ker nas spominja na čase, ko si je marsikateri delavec služil svoj kruh. Edino upanje še ostane, če bodo res zidali novo moderno steklarne? Kakor se čuje, se bodo podirle v bližini steklarne tudi stanovanjske hiše. Zaradi nove železnice in predelave separacije (pralnice) bodo rabili mnogo prostora v središču Toplice. Zaradi tega se podira. Prav gotovo je tudi velikega pomena za napredek Zagorja Javna ljudska kuhinja in v istih prostorih brezalkoholna gostilna, last Ljudske stavbne zadruge. Zahvaliti se moramo tudi Ljudski stavbni zadrugi za nabavo radio aparata, da ga more delavec poslušati. Vstop ima vsak. Delavstvo, ki ne zmore zaradi gmočnih razmer, samo nabaviti si aparatov, ima priliko posecati delavske ure. Želeli bi le, da bi se držali delavskih ur ob sobotnih večerih ali vsaj ob nedeljah popoldne.

Maribor. Vabilo na redni letni občni zbor I. mariborskega delavskega konsumnega društva, r. z. z. o. z. v Mariboru, kateri se bo vršil v soboto dne 15. februarja 1930 ob 6 zvečer na Koroški cesti 1 s tem dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora. 2. Po-

ročilo odbora. 3. Volitev odbora in nadzorstva. 4. Sprememba pravil. 5. Raznoterosti. — V slučaju nesklepčnosti se bo vršil čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ali zastopanih združnikov. — Načelstvo.

Vabilo na izredni občni zbor I. delavske hranilnice in posojilnice, r. z. z. o. z. v Mariboru, kateri se bo vršil v nedeljo dne 16. februarja t. l. ob 9 dopolne v prostorih JSZ na Koroški cesti 1 s tem dnevnim redom: 1. Sprememba pravil. 2. Raznoterosti. — Ker pri III. rednem občnem zboru ni bilo zastopanih dve tretjini članov, kar je po § 40. združenih pravil potrebno, se bo vršil nov občni zbor po preteku treh tednov, kateri bo sklepal za spremembo pravil brez ozira na število navzočih članov. — Načelstvo.

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 3 hlapcem, 2 čevljarjema, 11 rudarjem, 2 navad. delavcema, 1 elektromonterju, 3 železostrugarjem, 4 pohištvem mizarjem, 1 stavb. mizarju, 3 žagarjem za venecijanko, 1 opekarskemu mojstru, 18 vajencem. — **Zenskam:** 1 dežnikarici, 2 pletilkama, 3 kmečkim deklam, 3 služkinjam, 2 samostoj. kuharicama, 1 kavarniški natakariji, 1 sobarici, 2 žandarmerijskima kuharicama, 4 vajenkam.

Maribor. Delo je na razpolago: moškimi: 8 viničarskim družinam, 5 marjarjem, 1 kravarju s sinom, 2 švicarjema, 12 hlapcem, 20 gozdnim delavcem, 10 rudarjem, 1 krojaču, 1 krojaškemu prikojevalcu gornjih delov čevljev, 2 čevljarjema za fino šivano delo, 1 les-

strugarju, 2 kovačema, 1 slaščičarju, 1 kurjaču, 1 strojniku, 1 samostojnemu železolarju, 1 livarskemu mojstru. — **Vajencem:** zlatarske, čevljarje, pekovske in krojaške obrti ter trgovske stroke. — **Zenskam:** 5 kuharicam, 6 služkinjam, 6 kmetiskim deklam, 2 sobaricama v privatno hišo, 1 hotelski sobarici, 2 postrežnicama, 2 kuharicama k orožnikom, 3 vzgojiteljicam, 2 varuškam, 1 šivilji za vpletarno, 1 perf. servirki, 2 bolničarkama za v bolnišnico v Beograd, 2 šiviljskima vajenkama, 1 pletilski vajenki.

Celje. Delo je na razpolago: moškimi: 1 hišnemu hlapcu, 1 oskrbniku, 4 konjskim hlapcem, 3 hlapcem za govejo živino, 2 marjarjema, 25 gozdnim delavcem, 1 kovaču, 1 gateristu, 1 žagarju, 2 cirkularistoma, 1 kolarju, 2 sodarjema, 2 lesostrugarjema, 1 prikroj. gornjih delov čevljev, 1 krojaču šablonerju, 1 mesarju, 1 mlinarju, 1 peku, 5 raznašalcem kruha, 1 strojniku, 15 vajencem. — **Zenskam:** 31 kmetiskim deklam, 3 natakarijam, 8 kuharicam, 8 služkinjam, 3 sobaricam, 1 postrežnici, 1 orož. kuharici.

Tiskovni sklad.

Zadnji izkaz 1352 Din
J. N., delavec Jugosl. tisk., Lj. 20 ..
Dr. T. F., Ljubljana 20 ..

Skupaj 1392 Din

Iskrena hvala! Tovariši in prijatelji, prispevajte!

Manjše zlo. Urša: Podrekar ima pa svojo grdo ženo vendarle rad, ko jo ves ljubi dan poljubuje! — Liza: To je vse preračunjeno, zakaj dokler jo poljubuje, ona ne more priti do besede, on je pa tako nič nima.

DVE NOVI POSLOVALNICI

FLORJANSKA ULICA št. 5 v hiši gosp. Stenta in ROŽNA DOLINA CESTA III št. 2 v hiši g. Punčoh

otvori I. del. konzumno društvo te dni, in sicer:

Somišljenike in člane prosimo za pristop oziroma agitacijo. — Z izplačevanjem dividende se prične prve dni v decembru. — NAČELSTVO.

Pierre l'Ermitte:

Kako sem ubila svojega otroka

6

Dominiku pa je bilo strašansko neprijetno. Sredi teh ljudi se je sam sebi zdel smešen. Bil je lepo umit in počesan, imel je rumene rokavice, ki jih je tedaj prvič nosil in krasen površnik z astrahanskim ovratnikom, izpod katerega je gledala bela svila. Le kaj si morejo misliti o njem ti korenjaški fantje?! . . . In on je prišel med nje, da bi jim govoril, da bi jim predaval o fotografskem aparatu, ki ga je obupno tiščal pod pazduho! . . . On naj predava njim, kako se fotografira, ko znajo skorajda boljše fotografirati ko on kam!? . . . Nikdar, nikdar! Tega pa ne! . . . Morda je med njimi še kak fotograf po poklicu! Torej?! . . .

Roke so mu omahnile in na sencih so se mu začele nabirati znojne kaplje. V težkem kožuho-nastem površniku mu je postalo strašno vroče. Nazaj grede se mu bo gotovo vnela prsna ali rebarna mrena ali pa bo dobil še pljučnico!

Župnik ni premaknil očesa od svojega nemirnega varovanca. Fantom je rekel, da sta z Dominikom že stara prijatelja pa da ga je enkrat spremlil v patronaž. Povedal jim je tudi, da zna dobro fotografirati in če hočejo, lahko takoj kar pri luči napravi nekaj slik; pa bi še Mavriciju v puščavo kakšno poslali, da bi se fant zopet pomiril in potolažil.

S tem je bil led prebit.

Dominik, ki ni imel toliko poguma, da bi začel govoriti, se je pri delu obračal dosti spretneje. Nekoliko veljave mu je dal tudi lep aparat. In končno — kar je bilo še največ vredno — je bil z njim župnik, ki ga bo že rešil iz zadrege, če bo treba.

Prižgali so velike električne svetiljke in se postavili v lepe skupine. Dominik je imel s seboj škatlo z dvanajstimi ploščami; porabil je vseh dvanajst, ker je hotel na vsak način napraviti dobre slike.

Vse se je izvršilo v lepem miru, kakor da so fantje uganili župnikove misli. In res so ti vrli fantiči storili vse, kakor je hotel njihov duhovni voditelj, čeravno se tega niso zavedali, in so se obnašali čisto tako kot je bilo treba.

Dominik je obečal vsakemu po eno sliko in

vsakemu krepko stisnil roko, naj je imel žuljavo, umazano ali belo.

Ko sta prišla z župnikom na cesto, se je vzravnal in veselo zasajal palico v tla. Fotografski aparat mu je opletal po hrbtu in čutil je, da se mu razpenjajo krila in da že postaja pravi mož.

Četrto poglavje.

Železo se kuje, dokler je vroče.

Ko sta Dominik in župnik Firmin odhajala iz patronaže, je rekel Dominik:

»Jutri bom navsezgodaj vstal, bom razvijal plošče. Radoveden sem, če bo kaj.«

Naslednji dan po maši — to je okoli pol desetih — je skočil župnik malo k Iholdyjevim.

Na velikih, veličastnih in mračnih stopnicah je bilo še vse mirno. Perzijska preproga je bila podobna velikanski kači z zlatimi progami, ki prebavlja obilen plen prejšnjega dne.

Tudi stari sluga v plavkastem suknjiču, ki je prišel tri minute potem, ko je župnik pozvonil, je dremal. Počasi in okorno je pridrsal do vrat, da sname verige in odklene vrata.

Vsekakor je oni dan župnik prvi prilopotal po stopnicah. Ko je opazil, kakšno zmešnjavo je povzročil v hiši, mu je postalo jasno, da ni prišel o pravem času. Preveč se je zanesel na Dominikove besede. Toda, kar je, je, zdaj je bilo že prepozno.

»Oprostite, prišel sem pogledat, če so uspeli fotografije, ki jih je snoči napravil gospod Dominik.«

Hišnik debelo gleda v prišleca in zija vanj. Župnik je takoj vedel, da možakar o vsej stvari ničesar ne ve.

Končno tudi hišnik iztisne nekaj besed:

»Gospod Dominik? Saj še ni vstal!«

Župnik ga ni hotel dalje nadlegovati, zlasti pa ni maral spraševati po gospe Iholdy.

»Dobro, dobro, bom pa kesneje prišel!« je govoril odhajaje po stopnicah.

Res je mislil zvečer priti, a popoldne naleti na ulici na svojega fanta.

»No, ali so plošče dobre?«

»Nisem jih še razvil!«

»Kaj ste pa delali ves dopoldan?«

»Ah, nič mi ni bilo prav in sem precej pozno vstal. Bal sem se, da sem se prehladil, pa sem se potrpal in spotal. Sicer pa, saj veste, da dopoldan z mano ni nič kakor ni z mamo . . .«

»Ali greste kaj zgodaj spat?«

»Tako . . . Prav zgodaj ne!«

»Morate se navaditi, da boste zgodaj hodili spat. Človek si mora že v mladosti utrjevati voljo, če hoče kdaj postati mož, ki bo vladal samega sebe. Samo tako boste kaj dosegli! Ali boste imeli jutri zvečer kaj časa?«

»Mama je rekla, da moram iti z njo v gledališče!«

»Pa boste šli zopet pozno spat!«

»Saj vidite, da ne morem drugače!«

»Ojej, vse bi šlo, samo če hočete! Sicer je resnica, da vas mnogo v stvari ovira in zdržuje . . . Kaj pa, ali danes ne bi mogli razviti plošč?«

»Komaj sem se oblekel in kdo se bo venomer preoblečil!«

»Daste jih meni?«

Župnik je videl, da je fantu kmalu zadosti, zato ni hotel dalje drezati vanj.

Štiri dni potem je prišel Dominik veselega obraza nališpan in poglajen s svežnjem v roki v zakristijo.

»Evo jih! Izvrstno so se mi posrečile!«

Župnik ga je odvedel v pisarno. Pogledal je slike, ki so bile še dosti lepe.

»Veste, kaj boste naredili: napravite toliko slik, kolikor je fantov, in pridite kdaj zvečer pa jim boste sami razdelili slike. Razumete?«

»Da, da, takoj se bom lotil dela, ker prihodnji teden ne bom imel časa za take stvari.«

Prišel je v nedeljo okoli petih popoldne. Starejših fantov je bilo zelo malo v patronaži. Gledal je, kako se drugi igrajo in iznova je začutil, kako je smešen sredi teh preprostih delavcev, ki ne poznajo razlike med seboj. Kaj mu pomaga brezhibna obleka, snežnobeli ovratnik, palica s srebrnim ročajem in rumene rokavice? Tukaj taka ropotija nima nobene veljave!

Fantiči so slekli suknje in se ko mlada žrebeta s silnim vriščem razposajeno podili okrog njega. Kadar so se hoteli ustaviti ali se obrniti, so se ga oprijemali in ga suvali sem in tja, a nobenemu še na misel ni prišlo, da skačejo okrog človeka, ki ima dvajset milijonov premoženja. Dominik pa se je smejal kot bi mu bilo Bog ve kako všeč, a gotovo bi se bil dosti boljše počutil v kakem velikem hotelu pri skodelici čaja.

Telovadili so kot za stavo drug čez drugega, ali ta telovadba ni bila niti malo podobna oni telovadbi, v kateri je poučeval Dominika za visoko plačo neki profesor v posebni dvorani.